

הַלְבוֹת חֲמִיץ וּמִצֵּה פֶּרֶק ח

א. סְדוּר עֲשִׂית מִצְוֹת אֵלּוּ בַּלַּיִל חֲמִשָּׁה עָשָׂר, כִּךְ הוּא: בַּתְּחִלָּה מְבִיאִין כּוֹס לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וּמְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן; וְאוֹמֵר עָלָיו קְדוּשַׁת הַיּוֹם, וּבְזֶמֶן, וְשׁוֹתֶהּ. וְאַחֵר כִּךְ מְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם, וְנוֹטֵל יָדָיו. וּמְבִיאִין שְׁלַחַן עָרוּךְ, וְעָלָיו מְרוֹר וִירֵק אַחֵר וּמִצֵּה וְחֶרֶסֶת וְגוֹפוֹ שֶׁלֹּכְכֵשׁ הַפֶּסַח וּבִשָּׁר חֲגִיגָה שְׁלִיּוֹם אַרְבַּעַה עָשָׂר; וּבְזֶמֶן הַזֶּה, מְבִיאִין עַל הַשְּׁלַחַן שְׁנֵי מִינֵי בִשָּׁר אֶחָד זָכָר לַפֶּסַח, וְאֶחָד זָכָר לַחֲגִיגָה.

ב. מִתְחִיל וּמְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה, וְלוֹקֵחַ יֶרֶק וּמְטַבֵּל אוֹתוֹ בַּחֶרֶסֶת, וְאוֹכֵל כְּזִית, הוּא וְכָל הַמְּסַבִּין עִמּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד, אֵין פְּחוּת מִכְּזִית. וְאַחֵר כִּךְ עוֹקְרִין אֶת הַשְּׁלַחַן, מִלִּפְנֵי קוֹרֵא הַהֲגָדָה לְבָדוֹ; וּמוֹזְגִין הַכּוֹס הַשֵּׁנִי, וְכֹאֵן הֵבֶן שׁוֹאֵל. וְאוֹמֵר הַקּוֹרֵא, מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלֵּילָה הַזֶּה מִכָּל הַלַּיְלוֹת: שֶׁבְּכָל הַלַּיְלוֹת, אֵין אָנוּ מְטַבִּילִין אֶפְלוּ פַּעַם אַחַת; וְהַלֵּילָה הַזֶּה, שְׁתֵּי פַּעַמִּים. שֶׁבְּכָל הַלַּיְלוֹת, אָנוּ אוֹכְלִין חֲמִץ וּמִצֵּה; וְהַלֵּילָה הַזֶּה, כָּלוּ מִצֵּה. שֶׁבְּכָל הַלַּיְלוֹת, אָנוּ אוֹכְלִין שְׂאֵר יֶרֶקוֹת; וְהַלֵּילָה הַזֶּה, מְרוֹרִים. שֶׁבְּכָל הַלַּיְלוֹת, אָנוּ אוֹכְלִין בִּשָּׁר צָלִי שְׁלוֹק וּמִבְשָׁל; וְהַלֵּילָה הַזֶּה, כָּלוּ צָלִי. שֶׁבְּכָל הַלַּיְלוֹת, אָנוּ אוֹכְלִין בֵּין יוֹשְׁבֵין וּבֵין מְסַבִּין; וְהַלֵּילָה הַזֶּה, כָּלָנוּ מְסַבִּין.

ג. בְּזֶמֶן הַזֶּה, אֵינוּ אוֹמֵר וְהַלֵּילָה הַזֶּה כָּלוּ צָלִי שְׂאֵין לָנוּ קָרְבָּן. וּמִתְחִיל בְּגִנּוּת, וְקוֹרֵא עַד שֶׁגּוֹמֵר דִּרְשׁ פִּרְשֵׁת "אֶרְמִי אֲבָד אָבִי" (דְּבָרִים כו, ה) כְּלָה.

ד. וּמִחֲזִיר הַשְּׁלַחַן לִפְנֵינוּ וְאוֹמֵר, פֶּסַח זֶה שְׂאָנוּ אוֹכְלִין, עַל שֵׁם שֶׁפֶּסַח הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא עַל בְּתֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, שֶׁנֶּאֱמָר "וְאִמְרָתָם זָבַח-פֶּסַח הוּא לָהֶם" (שְׁמוֹת יב, כז); וּמִגְבִּיָּה הַמְּרוֹר בִּידּוֹ וְאוֹמֵר, מְרוֹר זֶה שְׂאָנוּ אוֹכְלִין, עַל שֵׁם שֶׁמְּרוֹר הַמִּצְרַיִם אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, שֶׁנֶּאֱמָר "וַיִּמְרְרוּ אֶת-חַיֵּיהֶם. . .". (שְׁמוֹת א, יד); וּמִגְבִּיָּה הַמִּצֵּה בִּידּוֹ וְאוֹמֵר, מִצֵּה זֶה שְׂאָנוּ אוֹכְלִין, עַל שֵׁם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצִקָּם שְׁלֹאֲבוֹתֵינוּ לַחֲחִמִּץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא וְגֵאֵלָם מִיד, שֶׁנֶּאֱמָר "וַיֹּאפּוּ אֶת-הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם. . .". (שְׁמוֹת יב, לב). וּבְזֶמֶן הַזֶּה אוֹמֵר, פֶּסַח שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִין בְּזֶמֶן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ קָיָם, עַל שֵׁם שֶׁפֶּסַח הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא עַל בְּתֵי אֲבוֹתֵינוּ. . .

ה. וְאוֹמֵר, לְפִיכָךְ אָנוּ חַיְבִין לַהֲדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבַּח לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְגַדֵּל וּלְהַדָּר וּלְנַצַּח לְמִי שֶׁעָשָׂה לָנוּ וּלְאֲבוֹתֵינוּ אֶת כָּל הַנְּסִים הָאֵלּוּ, וְהוֹצִיאָנוּ מֵעֲבָדוֹת לַחֲרוּת. . .; וְנֹאמֵר לִפְנֵינוּ, הִלְלוּ יְיָ. "הִלְלוּ-יְיָ: הִלְלוּ, עֲבָדֵי ה' ". (תְּהִלִּים קיג, א) עַד "חֲלִמִישׁ, לְמַעֲיָנוּ-מִים" (תְּהִלִּים קיד, ח); וְחוֹתֵם בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר גֵּאֲלָנוּ וְגֵאֵל אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, וְהִגִּיעָנוּ לַלֵּילָה הַזֶּה לֶאֱכֹל בּוֹ מִצֵּה וּמְרוֹרִים. וּבְזֶמֶן הַזֶּה מוֹסִיף, כֵּן ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵּהֵי אֲבוֹתֵינוּ, יִגִּיעָנוּ לְמוֹעֲדִים וְלִרְגָלִים אַחֲרֵים הַבָּאִים לְקִרְאָתָנוּ לְשָׁלוֹם, שְׂמֵחִים בְּכִנּוּן עִירָךְ וְשָׂשִׁים בַּעֲבוּדָתְךָ, וְנֹאכֵל שֵׁם מֶן הַזִּבְחִים וּמִן הַפֶּסַחִים שֶׁיִּגִּיעַ דָּמָם עַל קִיר מִזְבִּיחֶךָ לְרָצוֹן, וְנוֹדָה לָךְ שִׁיר חֲדָשׁ עַל גְּאֻלָּתָנוּ וְעַל פְּדוּתָנוּ נִפְשָׁנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה ה', גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל. וּמְבָרֵךְ עַל הַגֶּפֶן, וְשׁוֹתֶה הַכּוֹס הַשֵּׁנִי.

ו. וְאַחֵר כִּךְ מְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם, וְנוֹטֵל יָדָיו שְׁנִיָּה שֶׁהָרִי הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ בְּשַׁעַת קְרִיאַת הַהֲגָדָה; וְלוֹקֵחַ שְׁנֵי רִקְיָקִין, חוֹלֵק אֶחָד

מִהֵן וּמִנִּיחַ פָּרוּס לְתוֹךְ שָׁלֵם, וּמִבָּרֵךְ הַמוֹצִיא לַחֵם מִן הָאָרֶץ.
וּמִפְּנֵי מָה אֵינוּ מִבָּרֵךְ עַל שְׁתֵּי כִפּוּרֹת, כִּשְׁאֵר יָמִים טוֹבִים:
מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר "לַחֵם עֲנִי" (דברים טז, ג) מֵה דִּרְכוֹ שְׁלַעֲנִי בַּפְּרוּסָה,
אֵף כָּאֵן בַּפְּרוּסָה.

ז. וְאַחֵר כֶּךָ כּוֹרֵךְ מִצָּה וּמְרוֹר כְּאַחַד, וּמִטְבֵּל בַּחֲרֹסֶת, וּמִבָּרֵךְ
בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מִצָּה וּמְרוֹרִים; וְאוֹכְלֵן. וְאִם אָכַל מִצָּה בְּפָנֵי
עֲצָמָה, וּמְרוֹר בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, מִבָּרֵךְ עַל זֶה בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, וְעַל זֶה
בְּפָנֵי עֲצָמוֹ. וְאַחֵר כֶּךָ מִבָּרֵךְ בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת הַזֵּבַח; וְאוֹכַל מִבֶּשֶׂר
חֲגִיגַת אַרְבָּעָה עָשָׂר, תִּחְלָה. וּמִבָּרֵךְ בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ
מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת הַפֶּסַח;
וְאוֹכַל מִגּוֹפּוֹ שְׁלֶפֶסֶח. וְלֹא בִּרְכַת הַפֶּסַח, פּוֹטֶרֶת שְׁלֵזֶבַח; וְלֹא
שְׁלֵזֶבַח, פּוֹטֶרֶת שְׁלֶפֶסֶח.

ח. בְּזֶמֶן הַזֶּה שְׁאִין שָׁם קֶרְבֵּן, אַחֵר שֶׁמִּבָּרֵךְ הַמוֹצִיא לַחֵם,
יִחוּזֵר וּמִבָּרֵךְ עַל אֲכִילַת מִצָּה, וּמִטְבֵּל מִצָּה בַּחֲרֹסֶת וְאוֹכַל.
וְיִחוּזֵר וּמִבָּרֵךְ עַל אֲכִילַת מְרוֹר, וּמִטְבֵּל מְרוֹר בַּחֲרֹסֶת וְאוֹכַל;
וְלֹא יִשְׁהָה אוֹתוֹ בַּחֲרֹסֶת, שְׁמָא יִבְטֵל טַעְמוֹ. וְזֶה, מִצְוָה מִדְּבָרֵי
סוֹפְרִים. וְיִחוּזֵר וְכוֹרֵךְ מִצָּה וּמְרוֹר, וּמִטְבֵּל בַּחֲרֹסֶת, וְאוֹכְלֵן
בְּלֹא בִּרְכָה, זִכָּר לְמִקְדָּשׁ.

ט. וְאַחֵר כֶּךָ נִמְשָׁךְ בְּסַעֲוֹדָה, וְאוֹכַל כָּל שֶׁהוּא רוֹצֶה לֶאֱכֹל,
וְשׁוֹתָה כָּל שֶׁהוּא רוֹצֶה לְשׁוֹת. וּבְאַחֲרוֹנָה אוֹכַל מִבֶּשֶׂר הַפֶּסַח,
אֲפִלוּ כַּזֵּית, וְאֵינוּ טוֹעֵם אַחֲרָיו מֵאֲכָל אַחֵר, כָּלֵל; וּבְזֶמֶן הַזֶּה,
אוֹכַל כַּזֵּית מִצָּה, וְאֵינוּ טוֹעֵם אַחֲרֶיהָ כָּלוּם: כִּדִּי שִׁיחֶיהָ הַפֶּסֶק
סַעֲוֹדָתוֹ, וְטַעַם בֶּשֶׂר הַפֶּסַח אוֹ הַמִּצָּה בְּפִיו שֶׁאֲכִילָתָן הִיא
הַמִּצְוָה.

י. וְאַחֵר כֶּךָ נוֹטֵל יָדָיו, וּמִבָּרֵךְ בִּרְכַת הַמַּזּוֹן עַל כּוֹס שְׁלִישִׁי,
וְשׁוֹתָהּ. וְאַחֵר כֶּךָ מוֹיֵז כּוֹס רְבִיעִי, וְגוֹמֵר עָלָיו אֶת הַהִלָּל;
וְאוֹמֵר עָלָיו בִּרְכַת הַשִּׁיר, וְהִיא יְהִלְלוּךָ ה' אֱלֹהֵינוּ כָּל מַעֲשֵׂיךָ.
. . וְאֵינוּ טוֹעֵם אַחֵר כֶּךָ כָּלוּם, כָּל הַלִּילָה חוּץ מִן הַמִּים. וְיֵשׁ לוֹ
לְמוֹזַג כּוֹס חֲמִישִׁי, וְלוֹמֵר עָלָיו הִלָּל הַגָּדוֹל וְהוּא מִ"הוֹדוּ לַה'
כִּי-טוֹב" (תהילים קלז, א), עַד "עַל נִהְרֹת, בְּבֵל" (תהילים קלז, א);
וְכֹס זֶה אֵינוּ חוֹבָה, כִּמּוֹ אַרְבַּע הַכּוֹסוֹת. וְיֵשׁ לוֹ לְגַמֵּר אֶת הַהִלָּל
בְּכָל מְקוֹם שִׁירָצָה, אֵף עַל פִּי שְׁאֵינוּ מְקוֹם סַעֲוֹדָה.

יא. מְקוֹם שֶׁנִּהְיָה לֶאֱכֹל צָלִי בְּלִילֵי פֶסַחִים, אוֹכְלִים; מְקוֹם
שֶׁנִּהְיָה שְׁלֹא לֶאֱכֹל, אֵין אוֹכְלִין גְּזֵרָה, שְׁמָא יֹאמְרוּ בֶּשֶׂר הַפֶּסַח
הוּא. וּבְכָל מְקוֹם אֲסוּר לֶאֱכֹל שֶׁ צָלִי כָּלוּ כְּאַחַד בְּלִיל זֶה,
מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאָה כְּאוֹכַל קִדְּשִׁים בַּחוּץ; וְאִם הָיָה מִחֲתָךְ, אוֹ שֶׁחֲסַר
מִמֶּנּוּ אֶבֶר, אוֹ שֶׁלֶק בּוֹ אֶבֶר וְהוּא מִחֲבֵר הָרִי זֶה מִתָּר, בְּמְקוֹם
שֶׁנִּהְיָה.

יב. מִי שְׁאִין לוֹ יַיִן בְּלִילֵי הַפֶּסַח מְקַדָּשׁ עַל הַפֶּת כְּדֶרֶךְ שְׁעוֹשָׁה
בַּשָּׁבַת, וְעוֹשָׁה כָּל הַדְּבָרִים עַל הַסֵּדֶר הַזֶּה; מִי שְׁאִין לוֹ יָרֵק
אַלֶּא מְרוֹר בְּלֶבֶד, בְּתַחֲלָה מִבָּרֵךְ עַל הַמְרוֹר שְׁתֵּי בִּרְכוֹת בּוֹרָא
פְּרִי הָאֲדָמָה, וְעַל אֲכִילַת מְרוֹר וְאוֹכַל; וּכְשֶׁגּוֹמֵר הַהֲגָדָה, מִבָּרֵךְ
עַל הַמִּצָּה וְאוֹכְלָה, וְיִחוּזֵר וְאוֹכַל מִן הַמְרוֹר, בְּלֹא בִּרְכָה.

יג. מִי שְׁאִין לוֹ מִצָּה מִשְׁמֶרֶת אֲלֹא כַּזֵּית, כִּשְׁגּוֹמֵר סַעֲוֹדָתוֹ

מִמָּצָה שְׂאִינָה מְשֻׁמֶרֶת, מְבָרֵךְ עַל אֲכִילַת מִצָּה, וְאוֹכֵל אוֹתוֹ
כְּזֵית; וְאֵינוֹ טוֹעֵם אַחֲרָיו כָּלוּם.

יד. מִי שִׁישָׁן בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה וְהִקִּיץ, אֵינוֹ חוֹזֵר וְאוֹכֵל. בְּנֵי
חֲבוּרָה שִׁישָׁנוּ מְקַצְתָּן בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, חוֹזְרִין וְאוֹכְלִין; נִרְדְּמוּ
כָּלָן וְנִעְוְרוּ, לֹא יֹאכְלוּ; נִתְנַמְנְמוּ כָּלָן, יֹאכְלוּ.